

De Jetten-coalitie zet in op economische groei, maar wie plukt daarvan de vruchten? Niet de burger, maar de collectieve sector.

Posted on 3 februari 2026 by Menno Tamminga

Je hebt politici die zweren bij een citaat van Giuseppe Tomasi di Lampedusa in *De Tijgerkat*: 'Als we willen dat alles blijft zoals het is, moet alles anders worden.' De 'Aan de slag'-coalitie van D66-leider Jetten kiest iets anders. Om veel te veranderen, moet veel hetzelfde blijven.

Het D66-VVD-CDA-akkoord zet in economisch opzicht het beleid voort van het kabinet-Schoof en van de Rutte-kabinetten. Verkiezingsverliezer VVD drukt haar stempel met de (op papier) strikte begrotingspolitiek. De meeste cijfers ontbreken nog, het Centraal Planbureau heeft de gevolgen van de plannen nog niet in kaart gebracht.

Begrotingstekort

De coalitie claimt dat het begrotingstekort in 2030 uitkomt op 2,1 procent van het nationaal inkomen. Dat is comfortabel onder de Europese tekortnorm van 3 procent. Wat blijft hetzelfde? De coalitie zet het woonbeleid van Mona Keijzer (BBB) op hoofdlijnen voort. Men grijpt terug op de Rutte-kabinetten met een Klimaatfonds en het Nationaal Groeifonds (innovatie).

Wat krijgt u met dit beoogde kabinet Jetten?

Een coalitie die economische groei belooft, maar de extra verdiensten komen maar mondjesmaat bij de burger terecht. De grote winnaar is de collectieve sector.

Als je het coalitieakkoord afpelt zie je dit. Vijf kenmerken.

- Groei, groei, groei. 'Conform het rapport-Wennink sturen we actief op 1,5% structurele economische groei', zegt het akkoord. Peter Wennink, de oud-topman van chipmachinefabrikant ASML, schreef in zijn recente advies voor toekomstige Nederlandse welvaart echter iets anders. Hij pleitte gezien de magere vooruitzichten voor ambitie, voor méér: een jaarlijkse groei van minimaal 1,5% tot 2,0%. Daarmee moeten de stijgende kosten van gezondheidszorg, defensie en andere politieke wensen betaald worden.

De coalitie maakt niet duidelijk of de 1,5 procent groei de uitkomst is van zijn eigen beleid of dat het nodig is om het staatshuishoudboekje kloppend te maken. Het lijkt het tweede. Als de groei achterblijft, dan 'sturen we bij', belooft de coalitie. Ouderwetse maakbaarheidspolitiek. Bijsturen kan maar op één manier: meer overheidsuitgaven.

Polderen

- Adviseurs, kom er maar in! Niet alleen Wennink wordt gehoord. Ook de Sociaal Economische Raad, hét polderinstituut, ziet adviezen opgevolgd worden.

De meeste invloed hebben de financieel-economische topambtenaren. Zij waarschuwden in juli 2025 tegen de oplopende kosten van de vergrijzing in de gezondheidszorg en de AOW. Je ziet hun analyse terug in twee maatregelen: de hogere AOW-leeftijd per 2033, soberder groei van de zorguitgaven, meer eigen

bijdragen en een hoger eigen risico.

Belangengroepen

Het kabinet-Schoof moest weinig van de polderaars weten en andersom was dat ook zo, maar de ploeg van Jetten staat te trappelen. Polderen is klassiek CDA. Toch verrassend dat D66 en VVD hierin meegaan. Het akkoord wil 'samenwerking tussen regering en maatschappelijke organisaties, "de polder" en medeoverheden in ere herstellen'.

Tijdens de formatie kwamen al tal van belangengroepen langs met hun wensen. Gaat zich dat herhalen? Hebben deze belangengroepen misschien wél een kiezersmeerderheid achter zich? Welnee.

Overheid, overheid

- Vadertje Staat regelt het wel. Rode draad in het 'Aan de slag'-programma is de uitbreiding van de rol van de overheid. Van de warmtenetten die de staat wil opkopen tot de oprichting van een Nationale Investeringsinstelling die met overheidskapitaal onder meer groeiende bedrijven (scale-ups) wil steunen. Kost 3 tot 5 miljard euro in een land dat bulkt van particulier pensioenkapitaal.

De overheid is ook uw suikeroom. In vier jaar 200 miljoen euro in een Gemeenschapsfonds voor onder meer verenigingswerk, zorgzame wijken en dorpen en sociale cohesie.

Complexe en op elkaar gestapelde regelgeving heeft de afgelopen jaren van het Haagse ambtenarenapparaat een groeisector gemaakt. Wat je zou verwachten is dit: als het de nieuwe ministersploeg ernst is met regelarmoede, dan moet je dat terugzien in de logica dat het de personeelsaantallen van de overheid serieus laat krimpen. Het kabinet-Schoof had een concreet doel: min 22 procent. Het coalitieakkoord niet. Geloven de partijleiders hun eigen ambities wel?

Leve de industrie

- Laat de schoorsteen roken. De industrie (staalbedrijf Tata, chemie) heeft zijn bondgenoot gekregen. De afgelopen jaren kromp de industrie, een hoogproductieve sector, als gevolg van kostenstijgingen die deels door Den

Haag waren veroorzaakt. De ploeg van Jetten wil de zogeheten maatwerkafspraken (subsidies in ruil voor verduurzaming) voortzetten. Waar het geld vandaan moet komen, zoals 2 miljard euro voor Tata medio dit jaar, is niet duidelijk.

Verder schaft de coalitie de nationale CO_2-heffing af en wordt elektriciteit voor de industrie goedkoper. Ook zal in het vervolg wél gekeken worden of Nederland met zijn heffingen en energiekosten niet uit de pas loopt met Duitsland en België.

Vrijheidsbijdrage

- Lasten verhogen en nivelleren. 'We maken moeilijke keuzes die iets van ons allemaal vragen', zei CDA-chef Henri Bontenbal vrijdag bij de presentatie van het akkoord. Voor zijn idee van de vrijheidsbijdrage voor de defensiebegroting betalen burgers vanaf 2028 3,4 miljard euro. De heffing wordt versleuteld in de inkomensbelasting en kan nivellerend uitpakken. Zo zijn er wel meer nivelleringsmaatregelen, ook bij het pensioensparen.

VVD-leider Dilan Yeşilgöz suggereerde bij de presentatie dat ze erger had voorkomen. De hypotheekrenteaftrek blijft onaangetast. We gaan ook 'zorgen dat de belastingen op sparen, erven, schenken niet zullen stijgen' en dat 'autorijden betaalbaar blijft'.

Dé vraag die nog op antwoord wacht is: als het kabinet 1,5 procent structurele groei waarmaakt, wie plukt daarvan de vruchten? Niet de burger, zo lijkt het. Hij ziet zijn koopkracht afgeroomd ten bate van collectieve uitgaven.

Wie had dat gedacht, met zoveel liberalen op het bordes.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*